

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la unele măsuri de asigurare a procesului de expropriere pentru lucrările declarate de utilitate publică de interes național prin Legea 18/2025 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a unor drumuri publice naționale, inclusiv a punctelor de trecere a frontierei de stat cu infrastructurile conexe

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii Guvernului a fost elaborat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
<i>2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ</i>
Proiectul actului normativ este elaborat în temeiul prevederilor Legii nr. 18/2025 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a unor drumuri publice naționale, inclusiv a punctelor de trecere a frontierei de stat cu infrastructurile conexe și Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999.
<i>2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative</i>
Îmbunătățirea condițiilor de trai, inclusiv sporirea mobilității prin sisteme de transport eficiente, durabile și sigure reprezintă unul din obiectivele Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova Europeană 2030, obiective care pot fi atinse prin implementarea proiectelor de reabilitare, modernizare și construcție a drumurilor publice. În context, în conformitate cu prevederile Legii nr. nr. 18/2025 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a unor drumuri publice naționale, inclusiv a punctelor de trecere a frontierei de stat cu infrastructurile conexe, au fost declarate de utilitate publică de interes național lucrările de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a drumurilor publice naționale: R34 <i>Hîncești – Leova – Cahul – Giurgiulești</i> (sectorul Hîncești – Cantemir și sectorul Cahul – Giurgiulești), G88 <i>Cornești – Boghenii Noi – Năpădeni – M5</i>, G86 G88 – <i>Dereneu – G85</i>, G35 R14 – <i>Țepilova – Vanțina – Căinari Vechi</i>, G33 R12 – <i>Mîndîc – Zgurița – Mărculești – R13</i> (sectorul Căinari Vechi – Izvoare și sectorul Trifănești – R13), L163 <i>Trifănești – Alexandrovca – Izvoare</i>, G131 R35 – <i>Bobocica – G132</i>, G132 R35 – <i>Baimaclia – Taraclia de Salcie – R32</i> (sectorul Tartaul – Baimaclia), G133 G132 – <i>Tartaul – Gotești – R34</i>, R1 <i>Chișinău – Ungheni – frontiera cu România</i> (sectorul Zagarancea – frontiera cu România), inclusiv punctul de trecere a frontierei de stat cu infrastructura conexă, M3 <i>Chișinău – Comrat – Giurgiulești – frontiera cu România</i> (sectorul M3.1 – punctul de trecere a frontierei cu România), M3.1 <i>Giurgiulești – frontiera cu Ucraina</i>, inclusiv punctul de trecere a frontierei de stat cu infrastructura conexă, Drumul de ocolire a satului Giurgiulești (conexiunea dintre drumurile M3 – R34) cu zona de parcaj pentru transportul marfar și M1 <i>frontiera cu România – Leușeni – Chișinău – Dubăsari – frontiera cu Ucraina</i> (sectorul frontiera cu România – M2 și sectoarele II și III ale centurii mun. Chișinău).

Subsecvent, Guvernul, în numele statului, urmează să întreprindă măsurile de rigoare în vederea exproprierii bunurilor imobile situate pe amplasamentul lucrărilor de utilitate publică de interes național.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Scopul proiectului este asigurarea și realizarea procesului de expropriere pentru a putea iniția executarea lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a drumurilor naționale declarate de utilitate publică prin Legea nr. 18/2025.

În acest sens, proiectul prevede următoarele:

- împuternicirea Î.S „Administrația de Stat a Drumurilor” în proces de reorganizare să asigure externalizarea serviciilor pentru:
 - efectuarea complexului de lucrări cadastrale (identificarea bunurilor proprietate privată, delimitarea proprietății publice, corectarea erorilor comise la atribuirea terenurilor proprietate publică, modificarea planurilor cadastrale, elaborarea proiectelor de organizare a teritoriului, elaborarea planurilor geometrice, inițierea și aprobarea lucrărilor de formare a bunurilor imobile);
 - evaluarea în scopul determinării cuantumului despăgubirilor pentru obiectele proprietate private supuse exproprierii;
 - elaborarea studiilor pedologice și întocmirea dosarelor de schimbare a categoriei de destinație a terenurilor;
 - instituirea interdicțiilor prevăzute la art. 9 alin. (1²) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999;
 - înaintarea propunerilor de expropriere către proprietarii obiectelor exproprierii, inclusiv,
- oferirea de către Instituția Publică Cadastrul Bunurilor Imobile către Întreprinderea de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor” în proces de reorganizare, a informațiilor grafice și textuale necesare pentru identificarea titularilor de drept a obiectelor afectate de procesul de expropriere și a accesului la resursele informaționale deținute în care se conțin datele respective;
- aprobarea componentei nominale a comisiilor pentru soluționarea întâmpinărilor expropriaților la propunerile de expropriere pentru lucrările de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a unor drumuri naționale (anexele nr.1 – nr. 77) și stabilirea modului de activitate a comisiilor pentru soluționarea întâmpinărilor;
- indicarea sursei de finanțare pentru lucrările cadastrale și de evaluare.

Totodată, ținând cont de complexitatea și importanța lucrărilor ce urmează a fi executate și pentru asigurarea realizării lucrărilor conform termenilor stabiliți se propune intrarea în vigoare a proiectului de hotărâre la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Subsidiar, remarcăm că pentru a facilita urgentarea etapei de avizare, consultare publică și expertizare a proiectului de hotărâre, anexele nr. 1-77, care prevăd componența nominală a membrilor comisiilor pentru soluționarea

problemelor expropriațiilor legate de propunerile de expropriere pentru lucrările de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a unor drumuri naționale, au fost completate parțial, și urmează a fi completate până la promovarea proiectului, pe măsura recepționării reprezentanților consiliilor locale (câte 3 membri) de la toate unitățile administrativ-teritoriale (indicate în anexele 1-77).
<i>3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare</i>
Nu au fost examinate.
4. Analiza impactului de reglementare
<i>4.1. Impactul asupra sectorului public</i>
Proiectul nu are impact direct asupra sectorului public. Consecutiv, construcția, reabilitarea, modernizarea și extinderea drumurilor naționale va duce la îmbunătățirea infrastructurii de transport, facilitând mobilitatea și reducând timpul de călătorie. Acest lucru poate stimula dezvoltarea economică regională, atrăgând investiții și creând locuri de muncă.
<i>4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative</i>
Implementarea proiectului va necesita mijloace financiare care, conform prevederilor proiectului, vor fi acoperite din sursele Fondului rutier, fără alocarea resurselor financiare suplimentare din bugetul de stat. Mijloacele financiare respective rezidă în cheltuielile ce reies din procedurile de identificare, delimitare, formare și evaluare a bunurilor imobile. Cuantumul exact al acestor cheltuieli urmează a fi determinate ulterior în procesul de realizare a măsurilor necesare implementării proiectului de hotărâre propus spre examinare. Prin urmare, în vederea realizării complexului de lucrări cadastrale necesare identificării bunurilor imobile, delimitării proprietății publice, corectării erorilor comise anterior la atribuirea terenurilor proprietate publică, precum și modificării planurilor cadastrale și elaborării proiectelor de organizare a teritoriului, se estimează următoarele cheltuieli: • Lucrările cadastrale de identificare la formarea bunurilor imobile prin separare se vor efectua pentru circa 315 terenuri, cu un cost estimativ de 900 lei per teren, ceea ce constituie în total aproximativ 284 mii lei. • Pentru aceleași 315 terenuri, formarea prin separare, care include elaborarea studiului de formare, proiectul de formare, transpunerea și recepția lucrărilor, presupune un cost de 2 140 lei per teren, suma totală estimată fiind de circa 674 mii lei. • În cazul necesității sistematizării proiectelor de organizare a teritoriului, se vor efectua lucrări cadastrale la nivel de sector, costul estimativ fiind de 23 000 lei. Suma totală va fi determinată în funcție de numărul efectiv de sectoare ce urmează a fi supuse sistematizării. • Pentru corectarea erorilor comise anterior la atribuirea terenurilor, după caz, lucrările cadastrale vor presupune un cost de 374 lei per teren. În funcție de numărul total de terenuri cuprinse într-un contur, costurile pot varia între 20 000 și 30 000 lei.

• Delimitarea terenurilor proprietate publică urmează a fi efectuată pentru aproximativ 95 contururi, cu un cost estimativ de 5 740 lei per contur, suma totală constituind circa 545 mii lei. Ulterior, pentru aceleași terenuri delimitate se va efectua procedura de formare prin separare, cu un cost suplimentar de 2 140 lei per teren, suma estimativă fiind de circa 203 mii lei. • Astfel, în scopul înregistrării primare a bunurilor imobile proprietate privată, se estimează efectuarea lucrărilor cadastrale pentru circa 16 terenuri, cu un cost de 2 190 lei per teren, totalizând aproximativ 35 mii lei. • Pentru evaluarea bunurilor proprietate privată supuse exproprierii, în scopul determinării cuantumului despăgubirilor, costul unui raport de evaluare este estimat între 900 și 1 500 lei. Prețul estimativ pentru 1 m² de teren agricol este de aproximativ 15 lei, iar în cazul terenurilor destinate construcțiilor, valoarea estimativă variază în funcție de zonă și poate oscila între 500 și 1 500 lei per m². Astfel, pentru un număr estimativ de 331 terenuri, suma totală necesară pentru aceste evaluări se ridică la circa 496 mii lei. Corespunzător, suma totală estimativă necesară pentru efectuarea lucrărilor cadastrale și de evaluare prevăzute este de aproximativ 2 267 mii lei (2,267 milioane lei). Această estimare nu include eventualele cheltuieli suplimentare ce pot apărea în procesul de sistematizare a proiectelor de organizare a teritoriului, fiind stabilită în baza volumului actual prognozat de lucrări.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Proiectul prevede instituirea interdicțiilor prevăzute la art. 9 alin. (1²) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999 pe terenurile/construcțiile, situate pe amplasamentul lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere. Consecutiv, proprietarii obiectelor exproprierii vor primi notificări cu propuneri de expropriere, pentru despăgubiri echitabile, calculate pe baza rapoartelor de evaluare.

4.4. Impactul social

Impactul social al proiectului este unul indirect, întrucât intervenția propusă, are drept scop dezvoltarea infrastructurii de transport, iar sprijinul acordat pentru investițiile în infrastructura de transport va contribui pe termen lung la îmbunătățirea serviciilor publice de transport rutier, va stimula dezvoltarea economică regională, atrăgând investiții în diverse domenii ale economiei. Aceasta ar putea genera un impact pozitiv asupra accesului la locuri de muncă și facilitarea mobilității, îmbunătățind astfel calitatea vieții pentru utilizatorii transportului rutier și infrastructurii de transport. Prin urmare, dezvoltarea infrastructurii de transport poate aduce beneficii economice și de mobilitate, contribuind la o dezvoltare socio-economică mai durabilă.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

<i>4.5. Impactul asupra mediului</i>
Proiectul nu are impact direct asupra mediului. Totodată, la construcția, reabilitarea, modernizarea și extinderea drumurilor naționale vor fi respectate prevederile cadrului normativ din domeniul mediului.
<i>4.6. Alte impacturi și informații relevante</i>
Proiectul va contribui la realizarea obiectivelor stabilite pentru dezvoltarea infrastructurii rutiere.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
<i>5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională</i>
Proiectul nu transpune acte ale UE.
<i>5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE</i>
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii de Guvern va fi supus consultărilor publice și avizărilor de către entitățile publice de resort în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Proiectul va fi avizat cu următoarele instituții: - Ministerul Finanțelor (inclusiv Serviciul Vamal); - Ministerul Afacerilor Interne; - Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; - Ministerul Mediului; - Agenția Proprietății Publice (inclusiv Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”); - Agenția Geodezie Cartografie și Cadastru (inclusiv IP “Cadastrul Bunurilor Imobile”); - Congresul Autorităților Locale din Moldova. Totodată, în scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului, precum și la etapa de consultare publică/avizare/expertizare, proiectul hotărârii de Guvern și Nota de fundamentare au fost publicate pe portalul web oficial al Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și pe portalul guvernamental particip.gov.md. https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/14053
7. Concluziile expertizelor
Proiectul de lege a fost supus expertizei juridice și respectiv expertizei anticorupție în conformitate cu cerințele Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative. Conform Raportului Centrului Național Anticorupție nr. EHG25/10554 din 13.05.2025, s-a concluzionat că în proiectul hotărârii nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

De asemenea, prin răspunsul nr. 04/2-4693 din 22.05.2025, Ministerul Justiției a comunicat că raționamentele expuse de inițiator în nota de fundamentare reflectă motivul elaborării proiectului actului normativ.

Totodată, având în vedere că Întreprinderea de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor” nu se regăsește printre utilizatorii prevăzuți expres în art. 8 alin. (3) din *Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998*, care beneficiază de furnizarea informației cadastrului sub formă de documente electronice și accesul la banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile în mod gratuit, pct. 2 din proiectul hotărârii se va exclude, deoarece contravine cu norma precitată.

La fel, se va exclude pct. 8, întrucât termenul pentru depunerea întâmpinărilor este stabilit la art. 10 alin. (2) din *Legea exproprierii pentru cauza de utilitate publică nr. 488/1999*. Mai mult, la pct. 7 din proiect este prevăzut că examinarea întâmpinărilor de către Comisiile pentru soluționarea întâmpinărilor va avea loc în condițiile articolelor 10 și 11 din *Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999*.

Corespunzător, s-a luat act de concluzia Centrului Național Anticorupție și s-au acceptat recomandările formulate de Ministerul Justiției care au fost reflectate în Sinteză și în versiunea finală a proiectului de lege, prin ajustarea soluțiilor normative și a redactării textului în conformitate cu observațiile comunicate.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul nu contravine legislației naționale.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea va fi asigurată de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și de Întreprinderea de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor”, în colaborare cu autoritățile administrației publice locale.

După implementarea acestui proiect va fi posibilă exproprierea terenurilor necesare și executarea nemijlocită a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a drumurilor naționale menționate supra, ceea ce va influența pozitiv la ridicarea nivelului de trai al populației prin îmbunătățirea infrastructurii rutiere naționale, facilitând transportul de mărfuri și călători precum și dezvoltarea economică a țării.

Secretar general

Angela ȚURCANU